

Entorn del sector bancari

El sistema bancari de la zona euro s'ha mostrat resistent durant els múltiples episodis de volatilitat que hi ha hagut en els mercats financers el 2016. Les ràtios de solvència i palanquejament dels bancs han millorat respecte al 2015. A finals de juliol, l'European Banking Authority (EBA) va publicar els resultats de les proves de resistència al sector bancari europeu. En el conjunt de bancs analitzats, l'examen llança de mitjana una ràtio de capital CET1 (el de més qualitat) del 13,2 %, molt per sobre del nivell exigint pels reguladors. En el pitjor dels escenaris testats, la ràtio cauria fins al 9,4 % el 2018, amb tan sols una entitat amb CET1 negatiu.

- El sector bancari europeu ha mostrat solidesa davant els múltiples episodis de volatilitat en els mercats financers. La rendibilitat bancària encara s'enfronta a reptes importants relacionats amb la feble recuperació econòmica, l'entorn prolongat de baixos tipus d'interès, els problemes en la qualitat dels actius i l'elevada càrrega reguladora.

Entorn regulador

Unió bancària

Aquest any ha estat el primer de ple funcionament conjunt dels dos primers pilars de la unió bancària:

- El Mecanisme Únic de Supervisió (que persegueix la supervisió homogènia de les entitats bancàries de la zona euro).
- El Mecanisme Únic de Resolució (que persegueix la gestió efectiva dels processos de resolució d'entitats en fallida).

Tanmateix, la unió bancària encara no està completada, ja que falta el tercer pilar: un sistema europeu de garantia de dipòsits (SEGD).

En la seva proposta de 2015, la Comissió Europea (CE) aconsellava una introducció gradual del nou SEGD. Aquest començaria el 2017 amb un sistema de reasserurança en l'àmbit europeu per als sistemes de garantia de dipòsits nacionals, per després incrementar gradualment la mutualització de la protecció dels dipòsits, fins a assolir, el 2024, la plena mutualització. A la pràctica, no es produiria cap progrés en el repartiment dels riscos fins al 2020 (quan s'iniciaria l'etapa de coassegurança). A l'abril de 2016, el BCE va mostrar el seu suport a la proposta. Tanmateix, al llarg de l'any, diversos estats membre van mostrar les seves reticències a iniciar cap tipus de mutualització de riscos en el sistema de garantia de dipòsits sense que s'hagin reduït prèviament els riscos encara presents en els sistemes bancaris nacionals. En línia amb aquestes reticències, el Comitè d'Afers Econòmics i Monetaris del Parlament Europeu va publicar al novembre un projecte d'informe en què modificava la proposta de la CE i la substituïa per un sistema de reasserurança que s'iniciaria

el 2019 gairebé sense mutualització. Les exigències de certs països clau i el calendari polític europeu fan difícil que el Sistema Europeu de Garantia de Dipòsits pugui ser plenament operatiu en la data i de la manera proposades per la CE.

Pla d'acció per a la Unió de Mercats de Capitals

A mitjan setembre, la CE va presentar noves mesures per accelerar la culminació de la Unió de Mercats de Capitals (UMC). La UMC pretén instaurar un veritable mercat únic de capitals entre els estats membre de la UE per tal de facilitar el finançament de les empreses, especialment de pimes i *startups*, i afavorir, d'aquesta manera, les seves inversions i la creació d'ocupació.

Les mesures més destacades proposades per la CE inclouen la ràpida aplicació del paquet de normes sobre titulitzacions, que té el potencial de generar ràpidament finançament addicional en l'economia real. En particular, el Consell i el Parlament Europeu han adoptat el paquet sobre titulització simple, transparent i normalitzada (STS). S'estima que les titulitzacions STS alliberaran capacitat en els balanços dels bancs i proporcionaran oportunitats d'inversió, de manera que propulsaran l'economia i augmentaran l'estabilitat financera. Així mateix, s'ha arribat a un acord sobre la modernització de les normes sobre el fullet informatiu. Això millorarà l'accés als mercats de capital, en particular per a les empreses més petites. La CE també va convidar el Parlament Europeu i el Consell a ultimar la proposta per reforçar els mercats de capital de risc i la inversió social. Això fomentarà la inversió en capital de risc i projectes socials i farà més fàcil per als inversors finançar petites i mitjanes empreses innovadores. A més a més, la CE va mostrar la seva intenció d'impulsar un programa de suport al desenvolupament dels mercats de capitals nacionals i regionals en els estats membre.

Així mateix, la CE ha proposat una sèrie de mesures per avançar en la pròxima fase de la UMC a curt termini. Aquestes mesures inclouen el suport al desenvolupament de mercats de pensions personals; l'elaboració d'una estratègia global europea de finançament sostenible, i un plantejament polític coordinat que doni suport al desenvolupament de la tecnologia financera en un entorn normatiu adequat. Finalment, la CE s'ha compromès a estudiar, en estreta consulta amb el Parlament Europeu i el Consell, les noves mesures relatives al marc de supervisió necessàries per aprofitar plenament el potencial de la UMC.

Política macroprudencial

Les polítiques macroprudencials (per exemple, els requeriments de coixins addicionals de capital per als bancs o les mesures per contenir riscos en determinats sectors) han continuat tenint un paper important el 2016.

A l'agost, la CE va iniciar una consulta per revisar el marc macroprudencial de la UE, en considerar que la regulació macroprudencial ha evolucionat de manera incremental els últims anys i que l'actual enfocament fragmentari ha creat una sèrie de deficiències en el marc. La revisió pretén alinear els diferents elements del marc macroprudencial per garantir un funcionament més eficaç i crear l'equilibri adequat entre la flexibilitat nacional i l'harmonització de les normes a la UE. En aquest context, cal destacar la importància de la política macroprudencial com a complement de la política monetària i de la política microprudencial, ja que pot abordar els desequilibris nacionals o sectorials i contribuir també, d'aquesta manera, a afrontar l'heterogeneïtat dels cicles financers i empresarials en els estats membre.

Marc regulador

El 2016, les autoritats s'han compromès a finalitzar el programa de reformes reguladores pendents, sense incrementar significativament els requisits globals de capitalització i protegint al mateix temps la integritat del marc de capital. Tanmateix, el considerable nombre de reformes legislatives pendents (especialment en relació amb el càlcul dels actius ponderats per risc) i altres que segueixen en el període d'implementació gradual (*phased-in*) han continuat condicionant l'activitat bancària, ja que els inversors han cotitzat aquesta incertesa reguladora en els mercats.

A finals de novembre, part d'aquesta incertesa ha estat aclarida per la CE, que ha presentat un conjunt de propostes per reformar el marc normatiu bancari a la UE amb l'objectiu d'incrementar l'estabilitat financera i la fortalesa dels bancs a la regió. Així, s'afronten algunes de les debilitats existents en la normativa actual i s'avança en la implementació definitiva d'un marc normatiu més harmonitzat a la Unió Europea, amb la inclusió d'elements del marc regulador que han estat recentment acordats a escala internacional, si bé adaptats a les especificitats de les institucions i de l'economia de la UE.

La CE ha proposat modificacions als actes legislatius següents:

- La Directiva sobre recuperació i resolució d'entitats de crèdit (BRRD per les seves sigles en anglès) i el Reglament del Mecanisme Únic de Resolució (SRMR per les seves sigles en anglès), que es van adoptar el 2014 i que estableixen, d'una banda, el marc normatiu per a la recuperació i resolució d'entitats de crèdit i, de l'altra, el Mecanisme Únic de Resolució, un dels tres pilars de la unió bancària.

- El Reglament sobre requeriments de capital (CRR per les seves sigles en anglès) i la Directiva sobre requeriments de capital (CRD per les seves sigles en anglès), que es van adoptar el 2013 i que estableixen el marc normatiu de requisits prudencials aplicables a les entitats de crèdit i a les empreses de serveis d'inversió, així com les normes sobre governança i la supervisió d'aquestes normes.

Entre les propostes de la CE cal destacar les següents:

- Més harmonització de les lleis concursals a escala nacional pel que fa al rang de prelació dels creditors en cas d'insolència. S'introdueix una nova categoria de deute sènior (deute *senior* no preferent) que compliria amb els requisits de subordinació perquè sigui computable per cobrir els requeriments del TLAC (*total loss absorbing capacity* o capacitat d'absorció total de pèrdues) i l'MREL (*minimum requirement for own funds and eligible liabilities* o requisits mínims per als fons propis i passius elegibles). L'MREL s'aplica a totes les entitats europees, i el TLAC, a les entitats d'importància sistèmica global (G-SII).
- La implementació del TLAC a la legislació europea i la integració dels requeriments del TLAC a les normes de l'MREL, per tal d'evitar duplicitats i l'existència de dos requeriments paral·lels.
- La imposició d'una ràtio de palanquejament o *leverage ratio* (LR) mínima del 3 %.
- La imposició d'una ràtio de finançament net estable o *net stable funding ratio* (NSFR) mínima del 100 %.
- Més requeriments de capital per risc de mercat (activitats relacionades amb la cartera de negociació).
- S'afavoreix la concessió de finançament a determinats sectors (pimes i infraestructures).

La CE ha sotmès aquest paquet legislatiu a un procés de negociació tripartit amb el Consell de la UE i el Parlament Europeu, en un procés conegut com a "diàleg a tres", abans que els textos finals puguin ser adoptats per la legislació europea. Amb posterioritat, les directives han de ser transposades a les lleis nacionals dels diferents estats membre, mentre que els reglaments són directament aplicables sense necessitat de transposició.

Durant el 2016, la regulació a Espanya en l'àmbit bancari s'ha centrat en la transposició a l'ordenament jurídic espanyol de les normes comunitàries.

Així, cal destacar l'entrada en vigor de la Circular 2/2016, de 2 de febrer, del Banc d'Espanya, sobre supervisió i solvència, que completa l'adaptació de la Directiva i el Reglament sobre els requeriments de capital (CRD/CRR en les seves sigles en anglès), la Circular 5/2016, de 27 de maig, del Banc d'Espanya sobre la determinació del mètode i bases de càlcul per a les aportacions al Fons de

Garantia de Dipòsits, i les Directrius EBA/GL/2015/22, adoptades el 27 de juliol de 2016 pel Banc d'Espanya com a pròpies, sobre polítiques de remuneració dirigides a les entitats de crèdit.

Perspectives per a 2017

El 2017, s'espera que l'economia mundial mantingui un creixement moderat i que la política continuï sent un factor dominant de l'escenari. En aquest sentit, és previsible que el focus d'atenció es trobi en (i) les negociacions al voltant del Brexit i en el finançament del desequilibri extern del Regne Unit, (ii) les diferents conteses electorals que tindran lloc a Europa i (iii) la concreció i implementació de les polítiques de Trump.

D'altra banda, s'espera que les polítiques fiscals donin suport a l'activitat per primera vegada en diversos anys en les economies desenvolupades, que la inflació s'allunyi de mínims i que els riscos financers canviïn de focus. Això últim s'espera que passi en un context en què el despalanquejament emergent està avançant i en què la infraestructura dels mercats financers es mostra resistent davant *shocks* negatius.

D'aquesta manera, s'espera que els bancs centrals posin la vista en la retirada de l'estímul monetari, que les rendibilitats del deute públic *core* es vegin pressionades a l'alça i que les condicions de finançament internacionals es tensionin. En els mercats de divises, s'espera que les puges de tipus d'interès per part de la FED donin suport a la fortalesa del dòlar. D'altra banda, les negociacions del Brexit i les polítiques de Trump situen, respectivament, la lliura i el peso mexicà en una posició de vulnerabilitat.

Per països, s'espera que l'economia dels Estats Units creixi una mica per sobre del seu potencial gràcies a un millor comportament de la inversió i al to expansiu de la política fiscal. A la zona euro, per la seva banda, s'espera que el creixement segueixi liderat per la demanda domèstica. A Espanya, es preveu que l'economia mantingui una dinàmica positiva de creixement, encara que inferior als dos últims anys, atès el menor impacte positiu d'alguns dels factors que han potenciat l'activitat. Al Regne Unit, s'espera que l'economia es vegi afectada per la incertesa generada per l'inici del procés de sortida de la UE.

Pel que fa a les economies emergents, s'espera una relativa estabilització del creixement econòmic. De fet, en els principals països, les perspectives preveuen que l'augment del PIB serà similar o lleugerament superior a les taxes registrades el 2016. Això es produirà en un context en què han tingut lloc avenços en el procés de reducció de desequilibris externs i interns i en què la Xina continuarà llançant estímuls econòmics per donar suport al creixement econòmic. Aquesta situació donarà marge per a rebaixes dels tipus d'interès oficials en alguns països de Sud-amèrica. En tot cas, s'espera que el context general continuï sent fràgil, en la mesura que la situació fiscal i financera continua sent delicada en països com ara la Xina o el Brasil.

El sector bancari europeu es continuarà adaptant a un

entorn regulador i operatiu molt exigent. S'espera que els bancs es vegin beneficiats pel repunt de la inflació, el canvi de to de la política monetària i l'augment de les rendibilitats a llarg termini dels actius. Tanmateix, la rendibilitat bancària es continuarà enfrontant a nombrosos reptes relacionats amb la feble recuperació econòmica, l'entorn prolongat de baixos tipus d'interès, els problemes en la qualitat dels actius i l'elevada càrrega reguladora.